

Ніч перед Різдвом (стислий переказ)

Микола Гоголь

У Диканьці настає ніч перед Різдвом. З труби одного будинку на мітлі вилітає відьма і починає збирати в рукав зірки з неба. Поруч з нею в небі показується чорт, який хватає гарячий місяць і ховає його собі в кишеню. Таким шляхом чорт хоче помститися сільському ковалю і живописцю Вакулі, який намалював в церкві неприємну для нього картину про вигнання нечистого з пекла. Вакула палко закоханий в Оксану, дочку козака Чуба. Ніч перед Різдвом Чуб збирається провести за кутьою у дяка, Вакула ж чекає, коли Оксана залишиться вдома одна без батька, щоб прийти і зізнатися їй у коханні. Але чорт, викравши з неба місяць, занурює Диканьку в п'тьму з розрахунком, що ця темрява змусить Чуба залишитися вдома і зіпсує плани коваля.

Однак Чуб все ж відправляється на частування до дяка. Юна Оксана, коли провела батька, дивиться в дзеркало, зайвий раз переконуючись в свій чудовій красі. У її хату входить Вакула. Він каже Оксані про свою любов, проте примхлива кокетка тільки сміється над ним. Гаряче пояснення перериває несподіваний стукіт у двері. Незадоволений цією перешкодою Вакула виходить з дверей з наміром нам'яти непроханому гостю боки.

У хату стукає не хто інший, як її господар, Чуб. Чорт, підступний ворог Вакули, влаштував на його шляху заметіль, яка все ж змусила батька Оксани залишити думку про кутю у дяка і повернутися додому. Але через сильний сніг Чуб не цілком впевнений, що стукає у власну хату, а не в чийсь чужу. І Вакула, що вийшов на стук, посеред хуртовини не впізнає Чуба. Він велить йому забиратися, і ледве не дав стусанів. Помилково вважаючи, що хата дійсно не його, Чуб вирішує провести залишок ночі перед Різдвом у матері Вакули, Солохи, з якою він давно крутить любовні шури-мури.

Гоголь повідомляє читачеві, що мати Вакули, Солоха, і є та відьма, яка крала зірки з неба. Тепер вона знову спускається на мітлі в трубу своєї хати. За нею слідує чорт, який не проти поспілкуватися з Солохою.

Раптом Солоха чує стукіт у двері. Вона спішно ховає чорта в стоячий на підлозі мішок, а в хату входить сільський голова, але побачення з головою незабаром перериває новий стук. Солоха ховає голову в інший мішок. В гості прийшов дяк Осип Никифорович. Однак і дяка майже відразу доводиться ховати. Найбажаніший гість – вдовець Чуб, чиє багатство планувала прибрати до рук Солоха, теж вліз у мішок. Останній гість – козак Свербигуз, був занадто великим для мішка, тому Солоха вивела його у город, щоб вислухати, нащо він прийшов.

Вакула оглядає хату і вирішує, що стоять посеред неї мішки повні сміття, яке треба викинути. Силач-коваль звалює мішки собі на спину і виходить на вулицю, де в ніч перед Різдвом хлопці та дівчата займаються колядками: співають під вікнами односельців веселі пісні, отримуючи в нагороду їжу або трохи грошей. Глузлива

Оксана, щоб пожартувати над Вакулою, обіцяє вийти за нього заміж, якщо він дістане їй черевички (чобітки), які носить сама цариця. Обурений Вакула вирішив звести рахунки з життям, але, схаменувшись, пішов за порадою до запорожця Пацюка, який має в селі репутацію знахаря, пов'язаного з нечистою силою. Пацюка він застає за поїданням вареників та галушок, які самі стрибають до нього в рот. У відповідь на прохання Вакули про сприяння диявола для приворожування Оксани Пацюк натякає, що чорт сидить у нього самого за плечима. Вийшовши на вулицю, Вакула виявляє чорта в мішку і загрозою перехрестити змушує нести на собі по повітрю в Петербург до цариці.

У Диканьці односельці розв'язують кинуті ковалем мішки, звільняючи з них гостей Солохи (в описі Гоголя це супроводжується комічними сценами). Вакула ж з чортом прилітають в блискучу від ілюмінації столицю. Коваль знаходить там земляків-запорожців, які збираються на прийом до цариці. Він ув'язується йти разом з ними. Гоголь описує блискучу аудієнцію малоросіян у Катерини II в присутності Потьомкіна і Фонвізіна. Посеред прийому Вакула валиться цариці в ноги і просить "для своєї Жінки" черевички з царської ноги. Розсміявшись від його наївності, Катерина наказує принести черевички. Схопивши їх, Вакула верхи на чорті поспішає назад в Диканьку.

Там вже дивуються його раптового зникнення. Йде чутка, що коваль чи то повісився, чи то втопився. Дізнавшись про це, Оксана весь залишок різдвяної ночі шкодує Вакулу - і від цієї жалості в її серці розгорається любов до нього. Прилетівши в Диканьку і прогнавши чорта, Вакула з черевичками та іншими подарунками йде свататися до Оксани, яка вже готова вийти за нього і без них.